

УДК 336.531

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-31

Чебан Ю. Ю., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0002-8231-2918

e-mail: cheban@mnau.edu.ua

Сирцева С. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0003-4824-3741

e-mail: sirceva@mnau.edu.ua

Електронна система публічних закупівель в Україні: особливості функціонування та перспективи розвитку

Анотація. У статті наведено основні аспекти функціонування електронної системи публічних закупівель в Україні, основні організаційні та технічні особливості вибору та роботи з електронними майданчиками. Згруповано причини припинення функціонування електронних майданчиків. Проведено порівняльний аналіз електронних систем закупівель України та Республіки Казахстан. На підставі вивчення досвіду України та інших країн визначено напрями удосконалення електронної системи публічних закупівель для України щодо її функціональних можливостей, зокрема й щодо формування офіційних реєстрів та офіційних звітів. Узагальнено єдині вимоги та напрями удосконалення безпосереднього функціонування електронних майданчиків публічних закупівель.

Ключові слова: публічні закупівлі; електронна система; електронний майданчик; веб-портал; функціональні можливості.

Cheban Yuliia, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Accounting and Taxation Department, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Syrteva Svitlana, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Accounting and Taxation Department, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Electronic System of Public Procurement in Ukraine: Functioning Features and Development Prospects

Introduction. Information support of electronic procurement procedures occupies an important place in the system of contractual relations, ensuring competition at the stage of placing documentation, signing the contract, monitoring its implementation. On the one hand, a single information system is an integral part of the information space, based on the general principles of an open information society and legislation. On the other hand, the information component in the electronic platform management system is one of the blocks of analysis and obtaining optimal solutions, creating conditions for effective interaction of all participants in procurement.

Purpose. The purpose of the study is to highlight the features of the electronic system of public procurement of Ukraine and outline the main organizational and technical areas of its improvement in the context of the studied experience of the functionality of the web portal of public procurement of the Republic of Kazakhstan.

Results. As a result of the research it has been established that the only web portal of public procurement of the Republic of Kazakhstan is wider than the electronic procurement system of Ukraine in terms of information saturation and functionality. As a result of studying the experience of foreign countries, it has been found that the share of functions of the electronic procurement system is identical and aimed at achieving the main goal of public procurement - to meet the needs of the country with quality products, works and services. It has been determined that it is expedient for Ukraine to form official registers of unscrupulous suppliers, contracts, complaints. The reasons for the termination of electronic platforms and uniform requirements for them have been grouped. The main directions of improving the functioning of electronic platforms have been identified. The latter is directly related to the state of comprehensive control over the implementation of public procurement at all stages. The proposed areas of improvement will contribute to some optimization of the research issue.

Conclusions. Further optimization of the e-procurement system should help to improve the conditions for competition by increasing the level of legality, openness and impartiality of the contracting process; ensuring better value for money; reduction of corruption cases; improving the management system; conducting marketing research on the demand and supply of goods or services in the market for clear and effective procurement planning and creating a competitive environment in the market; improving the professionalism of personnel involved in public procurement.

Keywords: public procurement; electronic system; electronic platform; web portal; functionality.

JEL Classification: G 12.

Постановка проблеми. Інформаційне забезпечення електронних процедур закупівель посідає важливе місце в системі контрактних відносин, забезпеченні конкуренції на етапі розміщення документації, підписання договору, контролю його виконання. З одного боку, єдина інформаційна система виступає складовою частиною інформаційного простору, базується на загальних принципах відкритого інформаційного суспільства та законодавства. З іншого боку, інформаційна складова в системі управління електронним майданчиком є одним з блоків аналізу та отримання оптимальних рішень, створення умов для ефективної взаємодії всіх учасників закупівельної діяльності.

Так, електронна система публічних закупівель в Україні ProZorro є онлайн-платформою, де державні та комунальні замовники оголошують тендери на закупівлю товарів, робіт і послуг, а представники бізнесу змагаються на торгах за можливість постачання [1]. Протягом 2016-2019 рр. через ProZorro закуплено товарів, робіт та послуг на суму 3,44 трлн грн. Впродовж цього періоду замовники в середньому оголошували близько 2700 конкурентних лотів щодня (завершених). Протягом 2020 р. участь у закупівлях через ProZorro взяли майже 246 тисяч учасників на очікувану вартість 1,19 трлн гривень. Система публічних закупівель та її інституціональні аспекти мають продовжувати оптимізацію та підвищення ефективності. Для цього вона має вивчатися на різних рівнях – від практичного до наукового – та удосконалюватися на користь усіх учасників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Беручи за основу законодавчо-нормативну базу [2, 3] та офіційну інформацію вебпорталів України та Республіки Казахстан [1, 4], теоретичні аспекти додатково досліджені за працями Здирко Н. Г. [5-13], іноземного досвіду – групи авторів [14-24] у контексті Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту»)» до 2022 р., якою передбачено, що основним напрямом реформування системи державних закупівель України є гармонізація національного законодавства з правилами Європейського Союзу [25].

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є висвітлення особливостей електронної системи публічних закупівель України та накреслення основних організаційно-технічних напрямів її удосконалення у контексті вивченого досвіду функціональних можливостей вебпорталу державних закупівель Республіки Казахстан.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для реєстрації у системі ProZorro необхідно обрати будь-який акредитований електронний майданчик, через який працюють у самій системі, а саме: оголошують закупівлю, спілкуються за допомогою запитань та вимог, проводять та беруть участь у торгах,

оприлюднюють рішення про переможця торгів, договір тощо. Особистий кабінет замовника та учасника закупівель знаходиться саме на зареєстрованому майданчику. Вся інформація, яка публікується через цей особистий кабінет, є доступною для вільного перегляду будь-кого з користувачів на сайті prozorro.gov.ua та на решті майданчиків.

З боку функціональності між майданчиками, що функціонують немає жодної різниці, окрім зручності у користуванні, якості та різноманітності додаткових сервісів, зручності інтерфейсу з точки зору користувача та технічної можливості швидко реагувати на зміни у законодавстві. Участь у публічних закупівлях є платною. Майданчик стягує оплату саме за подання тендерних пропозицій залежно від очікуваної вартості закупівлі. До того ж замовники та постачальники мають змогу обрати інший майданчик або навіть проводити кожну наступну закупівлю на іншому майданчику [26].

Перш ніж працювати в системі в реальному режимі, замовник має змогу створити тестову закупівлю та спробувати функціонал майданчика. Наприклад, створити закупівлю, яку зможуть побачити лише ті користувачі, що також знаходяться в тестовому режимі.

За результатами опитування аналітиків DOZORRO (проект громадської організації Transparency International Ukraine, покликаний забезпечити рівні правила гри у сфері публічних закупівель) більш задоволеними ProZorro є ті, хто давно та часто бере участь у торгах, зокрема розуміють можливості та потенціал електронних майданчиків [27]. За результатами досліджень аналітиків DOZORRO на наміри надалі працювати в ProZorro суттєво впливає задоволеність системою. Так, вона залежить від відчуття зниження рівня корупції; обґрунтованості дискваліфікацій; роботи колегії Антимонопольного комітету України; взаємодії з електронним майданчиком; зручності пошуку тендерів; процесу подачі пропозиції; можливості взаємодіяти із замовником через електронну систему. Отже, з семи факторів чотири є безпосередньо пов'язаними з інформаційно-технічним функціоналом майданчиків. Останнє ще раз підтверджує актуальність та важливість обраного напрямку дослідження.

Відповідно до нормативного забезпечення функціонування майданчиків, зокрема «Порядком функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків» [26] всі майданчики мають бути авторизованими та мати певний рівень акредитації. Їх в українській системі чотири. Замовників зацікавлять саме рівні 1 і 3, тому що їх наявність надає право майданчику працювати з замовниками. Рівні 2 і 4 надають право майданчику надавати послуги тільки постачальникам.

Станом на лютий 2021 р. функціонують 15 електронних майданчиків, один з яких має лише два рівні акредитації. За період існування ProZorro 17 електронних майданчиків було відключено. Основними причинами є передача прав власності, власна ініціатива, порушення умов договору з ДП «ПРОЗОРРО» щодо авторизації електронних майданчиків, доопрацювання функціональних можливостей відповідно до вимог і змін тендерного законодавства, а також забезпечення можливості проведення додаткового тестування електронного майданчика. Мали місце випадки:

– роботи електронних майданчиків, у результаті якої зафіксовано несанкціонований доступ до кабінету замовника та внесення змін до процедури закупівлі, тобто порушення конфіденційності та цілісності даних;

– недоступність сервісу, що полягає у відсутності можливості у користувачів авторизованого електронного майданчика мати доступ до електронної системи закупівель через авторизований електронний майданчик, вчиняти будь-які дії й процедури протягом однієї години в робочий час;

– технічний збій з вини авторизованого електронного майданчика, а саме: численне дублювання пропозиції від учасника, що призвело до скасування замовником закупівлі;

– неправильна ідентифікація користувача під час реєстрації, що призвело до зриву процедур або істотно вплинуло на процедуру закупівлі;

– застосування підстави для відмови в участі у процедурах закупівель відповідно до статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі» до спрощених/допорогових закупівель, що спричинило неможливість подання учасниками пропозицій з інших електронних майданчиків [2];

– розкриття конфіденційної інформації, до якого належать дії особи, спрямовані на передачу інформації (відомостей) третій особі без отримання попередньої згоди щодо вчинення таких дій в особи, яка є власником такої конфіденційної інформації.

Отже, можемо поділити причини припинення функціонування електронних майданчиків на такі умовні групи:

1) недосконалий технічний стан та технологічний функціонал;

2) недотримання умов договору;

3) порушення вимог тендерного законодавства;

4) особисті причини.

Якщо за порушення вимог тендерного законодавства відповідальність цілком покладено на керівництво (власників) майданчиків, то технічно-технологічні особливості майданчику – це вимога, яка має бути дотримана для забезпечення основних функцій публічних закупівель. Разом з тим, практика наявності технічного збою майданчика, яка призвела для відхилення учасника закупівлі, свідчить про

недоказовість та безвідповідальність керівництва майданчика. Для перевірки та вдосконалення вищезазначеного ProZorro періодично, за потребою та на вимогу проводить додаткове тестування для визначення наявності чи відсутності можливості доопрацювання системи. За результатами такого тестування обов'язково складають відповідний висновок, який оприлюднюється.

Так, протягом 2019-2020 рр., враховуючи суттєві зміни у тендерному законодавстві, проведено додаткове тестування з приводу: функціоналу укладання рамкових угод (I етап); функціоналу здійснення моніторингу публічних закупівель; публікації умов тендерної документації у відкритому електронному форматі (поле «Умови оплати згідно з договором про закупівлю»); функціоналу укладання рамкових угод (II етап); функціоналу перенесення об'єктів замовника в електронній системі закупівель; функціоналу зв'язок плану закупівлі із закупівлею; доопрацювання в частині договору та внесення змін до договору (поля «Ціна договору» та «Ціна договору без ПДВ»); доопрацювання: поле Джерело фінансування та показ статусів планів і нового типу процедури «Закупівля через централізовану закупівельну організацію»; функціонал Централізованої закупівельної організації (ЦЗО); функціонал оскарження; функціонал усунення невідповідностей в тендерній пропозиції протягом 24 годин; функціонал запиту цінових пропозицій (для електронних каталогів); підстави для відмови в участі у процедурі закупівлі відповідно до статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі».

Для визначення напрямів удосконалення організаційно-технічних можливостей електронної системи закупівель України ми вивчили досвід Республіки Казахстан. Саме цю країну обрано з причини практично одночасного та, за багатьма аспектами, ідентичного провадження публічних закупівель та їхньої організації. Ми провели аналіз функціональних можливостей вебпорталу державних закупівель Республіки Казахстан та електронної системи публічних закупівель Prozorro в Україні. Отже, наявність одного єдиного вебпорталу державних закупівель Казахстану є за функціоналом більш широким та зручним (табл. 1).

Заслугує на увагу досвід Республіки Казахстан з обмеження щодо участі у державних закупівлях. Так, сюди, окрім інших, відносять також умови:

– керівник потенційного постачальника, який претендує на участь в державних закупівлях, пов'язаний з управлінням, установою, участю в статутному капіталі юридичних осіб, що знаходяться в реєстрі недобросовісних учасників державних закупівель. Або ж сам включений до реєстру.

– потенційний постачальник є в реєстрі недобросовісних учасників державних закупівель [3].

Таблиця 1 Функціональні можливості вебпорталу державних закупівель Республіки Казахстан та електронної системи публічних закупівель Prozorro в Україні

Показник	Республіка Казахстан	Україна
Публікація планів закупок. Оповіщення про здійснення закупки. Конкурсна (тендерна) документація. Подача електронних заявок. Критерії оцінки. Електронні аукціони. Повідомлення про вибір постачальника для підписання договору. Пошук закупівлі за різними критеріями. Нормативно-правова база. Роз'яснення по закупівлях. Форум. Електронне звернення громадян	+	+
Виставлення електронних рахунків-фактур	+	-
Контроль за фактичним виконанням договору	Частково	-
Рамкові угоди	-	+
Онлайн-каталог	-	Prozorro Market
Наявність електронних майданчиків	-	+
Реєстр недобросовісних учасників. Реєстр скарг. Реєстр учасників. Реєстр договорів.	+	-
Реєстр податкових відрахувань	+	Автоматично формується довідка по переможцю
Звітність (про проведені державні закупівлі; інформація про обсяг закупівель; модуль цін). Судовий кабінет (рішення суду по закупівлях). Списки боржників; підприємств на стадії ліквідації; підприємств, які пов'язані із тероризмом	+	Звіт про виконання лише в межах конкретної закупівлі

Джерело: побудовано авторами на підставі [1-4]

Практика формування реєстру недобросовісних учасників Республіки Казахстан є досить позитивною як для України, так і ряду інших країн. Згідно із законодавством Республіки Казахстан реєстр недобросовісних учасників державних закупівель є переліком:

1) потенційних постачальників або постачальників, які надали невірогідну інформацію щодо кваліфікаційних вимог та (або) документів, що впливає на конкурсну цінову пропозицію. Замовники зобов'язані не пізніше тридцяти календарних днів з дня, коли їм стало відомо про факт порушення потенційним постачальником або постачальником законодавства Республіки Казахстан про державні закупівлі, звернутися з позовом до суду про визнання такого потенційного постачальника або постачальника недобросовісним учасником державних закупівель. Реєстр формується на підставі рішень судів, що вступили в законну силу;

2) потенційних постачальників, визначених переможцями, які ухилились від укладення договору про державні закупівлі. Реєстр формується на підставі рішення уповноваженого органу про визнання потенційних постачальників недобросовісними учасниками державних закупівель;

3) постачальників, які не виконали або неналежним чином виконали свої зобов'язання за укладеними з ними договорами про державні закупівлі. Замовник зобов'язаний не пізніше, ніж тридцять календарних днів з дня, коли йому стало відомо про факт порушення постачальником законодавства Республіки Казахстан про державні закупівлі, звернутися з позовом до суду про визнання

такого постачальника недобросовісним учасником державних закупівель, за винятком випадків, які в сукупності задовольняють таким умовам: виплати постачальником санкцій (штрафу, пені); повного виконання договірних зобов'язань; відсутність шкоди, заподіяної замовнику. Реєстр формується на підставі рішень судів, що вступили в законну силу.

Постачальники, які є включеними до реєстру, не допускаються до участі в державних закупівлях протягом двадцяти чотирьох місяців з дня набрання законної сили рішень суду про визнання їх недобросовісними учасниками державних закупівель. Відомості, що містяться в реєстрі недобросовісних учасників державних закупівель, виключаються із зазначеного реєстру не пізніше одного робочого дня з дня закінчення цього терміну.

На нашу думку, доцільною є практика Республіки Казахстан щодо формування інших реєстрів – реєстр замовників, договорів, скарг. Так, Реєстр замовників є переліком юридичних осіб, які зобов'язані здійснювати придбання товарів, робіт, послуг, необхідних їм для забезпечення функціонування, а також виконання державних функцій або статутної діяльності відповідно до законодавства Республіки Казахстан.

Реєстр договорів про державні закупівлі є переліком договорів про державні закупівлі, укладених замовниками у відповідному фінансовому році. Вони містять відомості про предмет, кількісні й вартісні показники договору про державні закупівлі, про результати виконання сторонами договірних зобов'язань. Внесення до реєстру договорів про державні закупівлі відомостей здійснюється

замовником за: укладеними договорами про державні закупівлі у відповідному фінансовому році, але не пізніше десяти робочих днів з дня набрання чинності договору про державні закупівлі; виконання договору про державні закупівлі (акт прийняття-передання товарів або акт виконаних робіт, наданих послуг), але не пізніше десяти робочих днів з дня підписання; здійснених платежів за договорами про державні закупівлі, але не пізніше десяти робочих днів з дня проведення платежу.

Реєстр скарг є переліком скарг потенційних постачальників, поданих за допомогою вебпорталу державних закупівель в уповноважений орган, і містить відомості про рішення, прийняті за результатами розгляду скарг та виданих приписів (повідомлень). Зазначену інформацію можна знайти й в українському просторі державних закупівель, але вона розміщена у різних джерелах, де маємо шукати без можливості обрати потрібну інформацію за певними критеріями.

До того ж вебпортал державних закупівель Республіки Казахстан дозволяє сформулювати певні офіційні звіти за обраними критеріями у розрізі республіканського та місцевого бюджетів, постачальників, замовників, способів закупівель, предметів закупівель, періодах тощо.

Так, останнє удосконалення електронної системи закупівель в Україні передбачає дублювання інформації щодо відсутності підстав для відхилення потенційних постачальників у віконцях електронної системи. На нашу думку, така зміна лише збільшує час і роботу учасників закупівлі, і не несе жодного інформативного значення для замовника, оскільки вся необхідна інформація або подається учасником у складі тендерної пропозиції, або є у відкритому доступі.

Отже, враховуючи вагоме значення повного та своєчасного інформаційного забезпечення, а також технічного функціонала електронних майданчиків для виконання функцій публічних закупівель, нами узагальнено єдині вимоги та напрями удосконалення до функціонування електронних майданчиків публічних закупівель (рис. 1).

До того ж сучасна електронна система публічних закупівель має нести додаткові витрати із захисту програмно-технологічного та інформаційного комплексів від несанкціонованого втручання й доступу третіх осіб. Інформаційне забезпечення, консультаційна підтримка та технічний функціонал електронних майданчиків є одним з основних напрямів ефективної роботи, контролю та удосконалення управління публічними закупівлями.

Рисунок 1 – Єдині вимоги та напрями удосконалення функціонування електронних майданчиків для здійснення публічних закупівель

Джерело: сформовано авторами

У законодавстві іноземних держав, яке регламентує державні закупівлі, суттєва увага приділяється забезпеченню прозорості та відкритості

інформації, попередженню зловживань всіх учасників (табл. 2).

Таблиця 2 Коротка характеристика системи державних закупівель різних країн

Країна	Характеристики
США	Категорична відсутність конфлікту інтересів та дотримання всіма учасниками встановлених правил
Австрія, Іспанія, Португалія	Установи центрального рівня зобов'язані здійснювати закупівлі через централізовані закупівельні організації, а для решти замовників така процедура не є обов'язковою
Бельгія, Німеччина	Є вартісна межа закупівель. Її перевищення є зобов'язанням проводити закупівлі через закупівельні централізовані організації
Бразилія	Беззаперечна перевага надана відкритим торгам
Швейцарія, Японія, Польща, Молдова	Широко використовується позаконкурсна процедура – закупівлі в одного учасника
Франція	План закупівель публікується двічі на рік. Характерним є створення спеціальних комісій, які вибірково перевіряють правильність укладання контрактів
Польща	Характеризується поєднанням в одному органі функцій нормативного регулювання та оперативного контролю закупівель. Практично відсутня практика застосування централізованих закупівель та досить повільний перехід до застосування електронних засобів при проведенні процедур закупівель

Джерело: побудовано авторами на підставі [14-21]

Серед вивченого досвіду наведених в таблиці 2 країн можна виділити лише Польщу, яка на сучасному етапі має досить повільний перехід до застосування електронних засобів при проведенні процедур закупівель. Усі особливості та переваги або ж недоліки такого переходу є перспективним напрямом вивчення теми дослідження.

Зазначимо, що закордонна практика виділяє такі закупівельні процедури:

– традиційні процедури взаємодії продавця і покупця, що включають етапи ідентифікації (отримання інформації), оформлення замовлення і його виконання;

– процедури е-постачання з використанням стандарту XML-структурованого мови, який дозволяє краще ідентифікувати дані, що використовуються в закупівельних процедурах;

– Е-каталоги, що є вебсторінкою, де надається повна інформація про продукцію, що поставляється виробниками й забезпечується підтримка розміщення онлайн-замовлень, а також здійснюються грошові платежі;

– Е-аукціони з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та вебсайтів з розміщенням вартості й змісту угод;

– зворотні аукціони, коли закупівельні підприємства інформують постачальників про склад продукції, якісні характеристики та її вартість, а постачальники конкурують один з одним протягом встановленого періоду.

Висновки. Подальша оптимізація електронної системи публічних закупівель має сприяти поліпшенню умов для конкуренції внаслідок підвищення рівня законності, відкритості та неупередженості процесу укладення контрактів; забезпеченню кращого співвідношення ціни та якості; скороченню випадків корупції; удосконаленню системи управління; проведенню маркетингових досліджень щодо попиту та пропозиції товар чи послуг на ринку для чіткого та ефективного планування закупівель та створення конкурентного середовища на ринку; підвищенню професіоналізації кадрів, які беруть участь у державних закупівлях.

Література:

1. Prozorго : офіційний сайт ВР. URL : <https://prozorro.gov.ua/> (дата звернення: 01.06.2021).
2. Про публічні закупівлі : закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 01.06.2021).
3. Про державні закупівлі : закон Республіки Казахстан від 04 грудня 2015 р. №434-V / Відомості Парламенту Республіки Казахстан. URL : https://online.zakon.kz/document/?doc_id=34050877#pos=724;-54 (дата звернення: 01.06.2021).
4. Державні закупівлі Республіки Казахстан : офіційний сайт. URL: <https://www.goszakup.gov.kz> (дата звернення: 01.06.2021).
5. Здирко Н. Г. Теоретичні підходи до визначення поняття «публічні закупівлі». *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7558> (дата звернення: 06.06.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.108.
6. Письменна М. С. Моніторинг державних закупівель як форма попереднього контролю. *Незалежний аудитор*. 2014. Вип. 8 (II). С. 52-61.
7. Русін В. М. Розвиток системи публічних закупівель в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С.99–103. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.12.99.
8. Синютка Н. Г., Буковська Н. Ю. Публічні закупівлі Prozorro : регіональні особливості на прикладі Львівської області. *Економіка та суспільство*. 2021. №25. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/295> (дата звернення: 01.06.2021). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-64> (дата звернення: 01.06.2021 р.).
9. Ісаєва О. В., Горбанець Л. О. Проблеми здійснення державних закупівель через електронну систему ProZorro. *Проблеми і перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України* : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Суми, 23 листопада 2017 р., Суми. 2017. С.18-21.

10. Чернуха Д. В. Проблеми функціонування та перспективи розвитку системи державних закупівель Prozorro. *Молодий вчений*. 2018. №11 (63). С.1231-1234.
11. Бондарчук О. Здійснення електронних державних закупівель : переваги та недоліки. *Право і суспільство*. 2017. №5. С. 94-98.
12. Шульга О. В. Публічні закупівлі та національна система електронних закупівель Prozorro. автореф. дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр» : 074 «Публічне управління та адміністрування» ; Чорноморський нац. ун-т імені Петра Могили. Миколаїв, 2019. 10 с.
13. Коначук Н. Е. Контроль у сфері публічних закупівель як чинник ефективного використання бюджетних коштів. *Вчені записки*. 2017. Вип. 18. С.127–134.
14. Письменна М. С. Аналіз міжнародних норм державних закупівель та напрямки удосконалення національного законодавства в цій сфері. *Розвиток національної економіки України : нові реалії та можливості в умовах євроінтеграції* : матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 28 жовтня 2016 р., Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. С. 145–148.
15. Петруненко Я. В. Зарубіжний досвід регулювання публічних закупівель як господарсько-правового засобу забезпечення ефективного використання державних коштів. *Правова держава*. 2019. №34. С.23-29. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2019.34.169526>.
16. Лекарь С. І. Світовий досвід державного регулювання публічних закупівель. *Право і суспільство*. 2019. №6. С.201-209. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-6-2-31>.
17. Письменна М. С. Особливості формування принципів державних закупівель в ЄС. *Прикладна економіка – від теорії до практики*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 20 жовтня 2016 р., Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2016. С.71–73.
18. Письменна М. С. Міжнародний досвід публічних закупівель. *Бізнес Інформ*. 2017. Вип. 11. С. 47-55.
19. Гризоголаз Т. В., Давидов І. А. Зарубіжний досвід здійснення державних закупівель. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2016. Вип. 19. Ч. 1. С.129-133.
20. Government Procurement Law and Policy. The Law Library of Congress, Global Legal Research Center. 2010. URL : <https://www.loc.gov/law/help/govt-procurement-law/government-procurement.pdf> (дата звернення: 03.06.2021).
21. Письмаченко Л. М., Критенко О. О. Світовий досвід державного регулювання закупівель за бюджетні кошти. *Вісник Академії митної служби України*. 2010. № 1. С.69-74.
22. Джетписова Ш. Единый подход к государственным закупкам поможет ускорить восстановление экономики Казахстана. URL : <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2020/05/26/more-unified-approach-to-public-procurement-needed-to-boost-kazakhstan-economic-recovery> (дата звернення: 03.06.2021).
23. Айбазова Д. Особенности госзакупок : права и обязанности поставщика по закону Республики Казахстан. URL : <https://www.bicotender.ru/articles/supplier-Kazakhstan.html> (дата звернення: 03.06.2021).
24. Beketaev V. Address to Parliament regarding the draft amendments to the Procurement Law. 2018. URL: <https://www.zakon.kz/4900564-vystuplenie-vitse-ministra-finansov.html> (дата звернення: 03.06.2021).
25. Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту») : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 175-р. URL : <http://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=da339cc3-3e7c-4bab-94db-e9f3fca3d4a>. (дата звернення: 03.06.2021).
26. Про порядок функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. N166 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/166-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.06.2021).
27. DOZORRO : офіційний сайт ВР. URL: <https://dozorro.org/> (дата звернення: 02.06.2021).

References:

1. Prozorro (2021). Official web-site. Retrieved from : <https://prozorro.gov.ua/> [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). About public procurement (Act No.922-VIII, December 25). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> [in Ukrainian].
3. Parliament of the Republic of Kazakhstan. (2015). About public procurement (Act No.434-V, December 04). Retrieved from : https://online.zakon.kz/document/?doc_id=34050877#pos=724;-54 [in Republic of Kazakhstan].
4. Public procurement of the Republic of Kazakhstan (2021). Official web-site. Retrieved from : <https://www.goszakup.gov.kz> [in Republic of Kazakhstan].
5. Zdyrko, N. (2019) Theoretical approaches to definition of the public procurement concept. *Efektivna ekonomika*, 12. Retrieved from : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7558> (Accessed 06 Jun 2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.108.
6. Pysmenna, M. (2014). Monitoring of public procurement as a form of preliminary control. *Independent Auditor*, 8 (II), 52-61 [in Ukrainian].
7. Rusin, V. (2019). Development of public procurement system in Ukraine. *Ekonomika ta derzhava*, 12, 99–103. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.12.99 [in Ukrainian].
8. Synyutka, N. & Bukovska, N. (2021). Prozorro public procurement : regional features on the example of Iviv region. *Economy and Society*, (25). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-64> [in Ukrainian].
9. Isaieva, O. V. & Horbanets', L. O. (2017). Problems of public procurement through the electronic system ProZorro. *Problemy i perspektivy rozvytku finansovo-kredytnoi systemy Ukrainy: Materialy II Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Proceedings of the II All-Ukrainian scientific-practical conference], Vseukrains'ka naukovo-praktychna konferentsiia [All-Ukrainian scientific-practical conference]. Sumy, 18-21 [in Ukrainian].
10. Chernukha, D. V. (2018). Problems of functioning and development prospects of the public purchases system ProZorro. *Young scientist*, 11(63), 1231-1234 [in Ukrainian].
11. Bondarchuk, O. (2017). Implementation of electronic public procurement: advantages and disadvantages. *Journal Law and Society*, 5, 94-98 [in Ukrainian].
12. Shulga, O. V. (2019). *Public procurement and the national e-procurement system Prozorro*. (educational degree «master»). Public Administration. Mykolaiv: Black Sea National Petro Mohyla University [in Ukrainian].

13. Konaschuk, N. E. (2017). Control in the field of public procurement as a factor in the efficient use of budget funds. *Scientific notes*, 18, 127-134 [in Ukrainian].
14. Pysmenna, M. S. (2016). Analysis of international public procurement norms and areas for improving national legislation in this area. *Rozvytok natsional'noi ekonomiky Ukrainy: novi realii ta mozhlyvosti v umovakh ievrointehratsii: materialy dopovidej Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Materials of reports of the international scientific and practical conference], Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia [International scientific-practical conference]. Zaporozhye, 145-148 [in Ukrainian].
15. Petrunenko, Ya.V. (2019). Foreign experience in the regulation of public procurement as economic and legal means of ensure the effective use of public funds. *Constitutional State*, 34, 23-29. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2019.34.169526> [in Ukrainian].
16. Lekar', S. I. (2019). World experience of state regulation of public procurement. *Law and society*, 6, 201-209. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-6-2-31> [in Ukrainian].
17. Pysmenna, M. S. (2016). Features of formation of principles of public procurement in the EU. *Prykladna ekonomika – vid teorii do praktyky: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Materials of reports of the international scientific and practical conference], Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia [International scientific-practical conference]. Ternopil, 71-73 [in Ukrainian].
18. Pys'menna, M. S. (2017). International experience in public procurement. *Business Inform*, 11, 47-55 [in Ukrainian].
19. Hryzohlazov, T.V. & Davydov, I. A. (2016). Foreign experience in public procurement. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic sciences*, 19, 129-133 [in Ukrainian].
20. Government Procurement Law and Policy. The Law Library of Congress, Global Legal Research Center. 2010. Retrieved from : <https://www.loc.gov/law/help/govt-procurement-law/government-procurement.pdf>. [in English].
21. Pis'machenko, L. M., & Krytenko, O. O. (2010). World experience of state regulation of procurement for budget funds. *Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine*, 1, 69-74 [in Ukrainian].
22. Dzhetysova, Sh. (2020). A unified approach to public procurement will help accelerate economic recovery in Kazakhstan. Retrieved from : <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2020/05/26/more-unified-approach-to-public-procurement-needed-to-boost-kazakhstans-economic-recovery> [in Republic of Kazakhstan].
23. Ajbazova, D. (2015). Features of public procurement: rights and obligations of the supplier under the law of the Republic of Kazakhstan. Retrieved from <https://www.bicotender.ru/articles/supplier-Kazakhstan.html> [in Republic of Kazakhstan].
24. Beketaev, V. (2018). Adress to Parliament regarding the draft amendments to the Procurement Law. Retrieved from : <https://www.zakon.kz/4900564-vystuplenie-vitse-ministra-finansov.html>.
25. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016). About the Public Procurement Reform Strategy ("road map") (Order No. 175-p, February 24). Retrieved from : <http://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=da339cc3-3e7c-4bab-94db-e9f3fca3d4a> [in Ukrainian].
26. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016). About the order of functioning of the electronic system of purchases and carrying out of authorization of electronic platforms (Decree No.166, February 24). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/166-2016-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
27. DOZORRO (2021). Official web-site. Retrieved from : <https://dozorro.org/> [in Ukrainian].

